

nota sobre Josep Pla

Quan Josep Pla va donar-se a conèixer (l'any 1919 a la revista quinzenal «L'Instant», si no m'equivoco) més d'un l'emparentava amb Baroja. Després, la semblança es va anar accentuant. La causticitat, l'inconformisme, l'abundor del diàleg, un cert menyspreu de tot refinament estilístic i gramatical, recordaven, efectivament, Baroja. Altres aspectes del nostre escriptor l'apropen a Stendhal, o a Samuel Pepys. Però, per damunt de totes les semblances, hi ha sempre, simplement, el nostre Josep Pla.

No hem tingut cap cronista que pugui igualar-se-li. Evoco els primers dies de «La Publicitat» catalana, quan, tímidament, primer Carles Soldevila amb el «Full de Dietari», després Rovira i Virgili amb la Crònica editorial, després de mica en mica tots els altres, anàvem, a partir del 10 d'agost del 1922, guanyant aquell diari, pàgina a pàgina, per a la nostra llengua. Pla

Davant el "Mas Pla" a Llotriu.

era aleshores a Itàlia. Esperàvem amb fruïció els seus originals. Dintre d'uns sobres botits, venien les quartilles doblegades, escrites amb lletra menuda i gruixuda. Aquelles cròniques ens explicaven el personatge Mussolini o el fenomen D'Annunzio, i eren visions directes, acalorides, vibrants, de gran repòrter.

Després fou l'aparició dels volums grocs de les Edicions Diana, que ens revelaren el narrador magistral, el paisatgista inimitable... ¿Com resseguir la producció immensa de Josep Pla, a partir del 1925, data del seu primer llibre? Ja a través dels volums de l'Editorial Selecta (1949-1962), acabat el purgatori cruel que els primers anys de la postguerra imposaren al llibre català, vàrem començar d'entreveure les proporcions d'aquest monument literari. Ara, l'edició de l'Obra completa, amb els quaranta volums i les trenta mil pàgines previstes, les precisen encara més.

Què penso d'aquesta obra? Em sembla única, per les seves dimensions i qualitat, i excepcional com a reflex d'un país i d'una època. Decisiva, de cara i enfront del moviment noucentista; dictada per un impuls de llibertat i de naturalitat. Es el fruit d'una passió tenaç, eficientíssima.

Si hagués de subratllar títols i pàgines, mai no acabariem. Deixeu-me dir, però, que considero «El carrer estret» una excellent novel·la. I que potser, de tots els llibres de Pla, el més arrodonit és, pel meu gust, «Girona». La contenció que hi declara en el pròleg no l'ha perjudicat gens, ans al contrari. Com en general en tota la producció de Pla, en aquest llibre escepticisme i acidesa són els antidòts necessaris —els fixadors, potser— de la seva tendresa.

Carles Riba va dir una vegada: «Catalunya sense tots nosaltres no es salvarà, però tota l'obra que podem fer no es salvarà sense Catalunya». Em penso que aquesta interdependència Josep Pla l'ha sentida com el primer i que la seva obra literària haurà servit alhora la seva glòria personal i la supervivència del país.

TOMÀS GARCÉS